

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
Dumineca 5 Aprile st. v.
17 Aprile st. n.

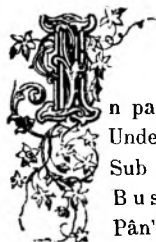
Va esi joi'a si duminec'a.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 28.

ANUL XVII.
1881.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru Români'a 2 galbeni.

Cântece populare.

XV.

n padurea negurósa,
Unde umbr'a e mai dása,
Sub un fag mare rotat
Busuioc e pitulat.
Pân' apune sórele,
Traiesce cu țilele,
Iér când sórele-a apus,
Apuca pe vale 'n sus,
Strabate potecile,
Sê-și gasésca gazdele.
Ce s'aude la fântána?
Busuioc cu durd'a 'n mâna
Baga poter'a 'n izina.

XVI.

Frunța verde trei lámâi,
Jancule de unde vîi?
— Dela tîrg de peste Jiu.
— Pe la tîrg ce-ai tîrguil?
— Numai aur și argint
Și vr'o trei oca de plumb.

XVII.

Frunța verde, iérba négra.
Aideți puica, aideți draga.
Aideți puica sê fugim,
Sê fugim, sê pribegim,
C'acum e vremea de fuga.
Pána este ierb'a cruda,
Unde calci
Urma nu faci,
Unde ședi
Nu te veți.

XVIII.

Frunța verde, trei smicele.
Me dusei sê taiu nuiete.
Lunc'a numai viorele,
Decât sê taiu cu nuele.

Mai bine culeg viorele
Și sê le fac chiticele,
Sê le dau mândrelor mele;
Chiticéu'a mai alésa
S'o dau la mândr'a frumósa,
Chiticéu'a veștejita,
S'o dau mândrei mai uríta.

XIX.

Bata-l Dumneđu sê-l bata
Pe maiorul dela Pétra,
Că de când s'a maiorit,
Mulți flacâi a catanit
Și femeii a veduvit!

XX.

Frunța verde maracine,
S'a dus neic'a, nu mai vine,
Tuturor le pare bine,
Numai mie-mi pare reu,
C'a fost neiculițul meu.
Paserica de Buzeu,
Vețut-ai pe neica-al meu?
L'am vețut la Bucuresci,
Și đicea sê nu-l doresci,
Că đeca-o fi pace 'n țera,
El vine la primavéra.

XXI.

Frunța verde maracine,
Geaba beu și mânânc bine.
Arde inimiór'a 'n mine,
Arde, arde, ca 'ntr'un foc,
Bata-l crucea de noroc!

XXII.

Cuculeșule de balta,
Ên mai cânta-mi câte-odata,
Că-mi e inim'a stricata
De copii și de nevêsta!

(Din colecțiunea inedita a dlui V. Alecsandri.)

Amant'a ostaşului.

— Novela. —

(Urmare.)

— Ién vino Elena draga, — dîse betrânul Gorea,
— ién vino, puicută Tati, ici lînga mine; şi-mi mai
cînta odata cîntecul cela... scii... cîntecul ostaşului

Copil'a se trezi ca din somn, privi zimbitore, şi
luându-si arfa se aşedă lînga el.

Junii ostaşi aşedara cupele pe mēsa, se 'ntorsera
toţi, şi — fu tacere.

Elena erá rumena ca o rosa tinera. Şi fugind cu
degetele peste cordele arfei — începú cu o voce
lina, dulce şi doinic ca un cîntec ângeresc :

„Mersu-a mers în lupta tinerul, sub stēgu,
Şi şi-a dus cu sine tot ce-i este drag :
Calul lui tovaraş, drag'a sabiuţa,
Şi ce duc voinicii : dorul de draguţa.
Dunarea trecutu-a, câmpuri a trecut,
Ôste inimica, ziduri a batut,
Numai un'a 'n lume n'a putut sē bata :
Dorul dus de-acasa, dorul de amanta“.

Copil'a încetând din cuvinte, mai fugi odata prin
corde, tinerii erau esaltaţi, iēr betrânul zimbiá fanta-
sând fericit.

Şi, în cîntare atâta tinerēta, atâta sēnt erá, cât
numai pôte un suflet plin de amor. Accentele d'ântaiu
doióse, apoi esaltate, şi 'n urma tot din ce în ce mai
line, pâna ce devenira ca suflarea unui vânt lin de
véra; iēr şirele din urma le repetă :

Numai un'a 'n lume n'a putut sē bata :
Dorul dus de-acasa, dorul de amanta.

— Di, draguţa, di! o rogă betrânul.
Copil'a continuă :

„Întrebat'a stele, întrebat'a sóre,
Întrebat'a vĕnturi, paseri sburatóre,
Dar de-a lui mândruţa ele nu-i spuneau,
Dorul şi amorul gelnice-i plîngeau.
Şi-a vinit voinicul, repede ca vĕntul,
Şi copilei june i aflá mormĕntul ;
Pe mormĕnt crescuse iĕrba şi mohor.
Scris pe-a ei cruciţa : „A murit de dor“.

Cuvintele din urma nici că aú fost cuvinte, aú fost
numai un suspin lung.

Pleópele şi le redicá pe un moment, privi odata
peste mēsa, şi încetá.

A încetat, dar n'a fugit mai mult peste corde, a
încetat ca şi când i s'ar rumpe graiul dintr'una. Şi
din ochii ei se scursera dóue lacrimi mari pe faţa
'n jos.

Betrânul o adhiá cu mân'a ca pe o copila
mica.

— Drag'a Tati, — dîse cu dragoste.

— Se duc tinerii la óste şi-mi e gele de ei, —
dîse Elena ştergându-şi lacremile.

Şi cugetá : se duc tinerii la óste, şi 'ntre ei merge
unul mai scump ca lumea 'ntrēga.

Betrânul redicá cup'a iĕra :

— Sē traiţi, copii! Sē traiţi vitegi, sē muriţi cu
gloria!

Pocalele clocnira, şi vasele devenira góle.

Şi cum se goliá vasele, aşá se umplea ânim'a cea
ferbinte.

Nóptea trecea, şi tot momentul i ducea mai aprópe
de o bataia mare, sângerósa.

Pe când se vor ivi dorile, câţi dintre ei pôte sē
véda dorile altei vieţi!

Colo 'n câmp, pe întinsul unui şes larg, se 'ntin-
dea taber'a muntēnilor pâna 'n malul Dunarii. Numai

unde şi unde mai luciá câte un foc prin nópte, arun-
când lumina lucitóre printre piramidele armelor.

Apoi se auđi o trimbiţa. Ostaşii mai golira odata
pocalele, apoi işi legara sabiile şi pornira.

Unul a remas mai în urma : capitanul Linu.

Privi cătra Elena cu duióşia, iēr dĕns'a începú a
plînge.

Sufletul de voinic, dar ânim'a de femeia.

Capitanul se apropia de ea, şi o îmbracá
dulce.

— Elena, — dîse. ~~Când móre ostaşul, i rentor-
calul, de piero şi calul, i aduc sabi'a, şi de piero
sabi'a, i aduc vestea morţii.~~ Când vei scii că-s mor,
plînge-me draga, plînge-l pe cel ce te-a iubit precu
nu te va iubi nimenea în lume.

— Dumneđu te pórte 'n pace, dragul sufletul
meu. — dîse Elena abia respirând de lacrimi. Când
vei rentorná, nu uitá că te aştépta Elena ta, nu uitá
că nu pôte iubi nimenea în lume cum te iubesc eu.
Şi ah, de vei cadé în lupta, te voiu îngropá unde ar
mai scump : în sinul meu. Iţi voiu purtá mormĕntul în
ânim'a, sē nu-l bata vĕntul, sē nu-l acopere néu'a; s
nu plînga pe el nimenea afara de mine, ~~nici ochi
nimeni eu.~~ Şi când vei ajunge Linu, colo sus, de-asupr
stelelor — aştépta-me Linu cu dor. Cine pórta în âni-
ma un mormĕnt aşá de mare, nu va remâné mult pe
acest pamĕnt gelnic.

O sarutare lunga — o gele lunga — şi ostaşul
porni.

A dus cu sine :

„Calul lui tovaraş, drag'a sabiuţa
Şi ce duc voinicii : dorul de draguţa“.

V. R. Buticescu.

(Va urmá.)

Despre continuitatea neîntrerupta a ele- mentului român în Daci'a.

— Disertaţiune istorica. * —

Caracterul mândru, nobleţ'a rasei şi înnaltele ca-
litaţi ale românului, sînt tot atâte cauze, care aú pro-
dus invidi'a şi ur'a strainilor asupra naţionalitaţi rom-
mâne. Adversarii nostri ne-aú cunoscut totdeuna mai
bine decât ne cunósem noi înşine, de aci prejudeţul
şi temerea ce aú de naţiunea romána. Şi aú cuvĕnt,
căci naţiunea romána e plina de vieţa, e o naţiune,
care, dupa cuvintele înveţatului germán Hoffmann, adu-
cĕndu-se la cea mai înnalta civilisaţiune, ar fi potrivit
sē stea în fruntea culturei spirituale a întregi umani-
taţi. (Zur höchsten Civilisation hinauf gebildet, wäre ge-
eignet an die Spitze der geistigen Cultur der Mensch-
heit zu stehen. **)

Este în adevér o putere vigurósa pâna la necre-
dinţa în naţiunea romána! Şapte-spre-dece secolii de
durere şi tot felul de suferinţe n'aú fost în stare a
schimbá, în acĕsta naţiune înderetnica, caracterul pu-
rura traitoriu al vechei Italie. Veni inse un timp, când
spiritul uman se mai luminá, ori, mai bine dicĕnd, se
mai rafiná, sósí vécul nostru, vécul civilisaţiunii. Ad-
versarii nostri grabira acum, în numele luminei, a as-
cunde lumin'a, ori a usá de ea într'un mod mişelos;
ei nu se rusinéza întru nimic a falsifica cartea sánta a
popórelor, istori'a lor. Originea vóstra, ne dic ei, este
necunoscuta, numele ce purtaţi nu este al vostru, nici
pamĕntul pe care locuiţi. Cu alte cuvinte, noi, poporul

* Acĕsta materia a fost tractata de autorul într'o confe-
rinţa publica, în institutul pedag. teologic din Arad.

** Beschreibung der Erde, tom. 3 pag. 3074.

moșnean și autocton, sîntem tractați ca venetici în patri'a noastră! Ce calumnii nerușinate!

Ci, lasînd bîrfelele și calumniile reutacîose a-le străinilor disprețului ce-l merita, noi apelăm la marturii'a istoriei veridica și nepartinitoare; ea, scoțînd din morminte pe strabunii nostri romani, și înfașîndu-i ca vii înaintea ochilor nostri, va arătă lumii necredincîose, că noi sîntem os din oșele lor, carne din carnea lor, că sîntem tipul și asemenarea lui Dîeu! Istori'a atestă originea noastră, confirma numele nostru, și legimîmîza patri'a noastră!

Din fericire originea naționalității române nu este acoperita cu nori de fabule, ca originea multor naționalități. Naționalitatea româna a avut favoarea excepțională de a posedea începutul seu însemnat în istoria cu o admirabilă esactitate în tota strălucirea lui! Ea este monumentul viu al maririi vechilor romani.

În timpul, cînd nîmvinșii stăpîni ai lumii antice, maintasera cu cuceririle lor din Itali'a pîna în Asi'a și Africa, în Europa ei se marginiau la malurile Dunării, confiniul despre miédădi cu Daci'a. Acésta țera, cîrînsa între Tisa și Dunare, între Nistru și Marea Nêgra, eră locuita de Daci, un popor fôrte valoros și resboinic, cari adusera rușinea ne mai pomenita asupra Romei, de a o face tributara sub Domițan. Cel mai mare și mai glorios dintre împérorii Romei, Traian, nu putea sê lase nereshunate rușinea și perderile imperiului suferite din partea Dacilor. În scopul acest'a, și pentru a asigură totodata confiniul cel mai ameninat, conduse el ênsuși cele mai brave legiuni în contra Dacilor, și dupa două grele espedițiuni, între anii 100—106, putu, în sfêrșit, a preface Daci'a în provincia romana. Dar, pentru ca victori'a sê nu fia zadarnica, trebuia neaparat a stabili pe pamêntul învinșilor o semînța amica, pentru a-i pastră credincîosi poporului roman, și astfel a pune o garnisona mare romana în faci'a lumii barbare. Acést'a e ceea ce facu marele Traian; punênd capet cuceririlor sale, el caută sê ridice prin cultura și civilizațiune țér'a ce o prefacuse în ruine. Ca un autocrat absolut, Traian transportă pe țermurile Dunarei numeroșe poporațiuni din Itali'a și din alte provincii romane. Cu privire la evenimentul acest'a epocal în istori'a Romei, Eutropiu dice: „Cum Dacia bello Decabali viris esset exhausta, Trajanus ad frequentandam hanc, decies centena millia passum in circuitu habentem provinciam, ex toto orbe romano infinitas eo coias hominum trastulerat ad agros et urbes calendas“.* În modul acest'a deșertul se împoporă curênd cu orașe înfrumșetate de artele Italiei; tôte cunoscînțele lumii romane se reafllara pe țermul mării Negre, și în asta antica Taurida, unde Ovidiu, plângênd amaraciunile esiului se tânguiă a nu fi înțeles de nimenea, putea cineva în viitor sê auđa pe cel mai de pe urma pastor, orbind limb'a Capitolului. La marginele lumii occidentale se întemeiă o noua Italia, pe cînd vechi'a Italia se incovoia sub povar'a vițiilor sale.**

Marețul scop al lui Traian aduse în adevér rezultate sale binefacătoare. Itali'a cea juna și resboinica a Dunarei oprî în timp de aproape un secol și jumetate învaziunea barbarilor ce cautau drumul spre vechi'a Italia. Acest restimp, care dură dela anul 106—274 d. Chr. fu în adevér timpul de fericire și de prosperarea Daciei. În periodul acest'a romanii nu aũ fost superati de nimene în patri'a lor; fiind în brațele și sub protecțiunea unei mame bune, Roma, ei erau operati de vulturul roman, ale cărui aripi acoperia ânca lumea jumetate. Daci'a eră fiic'a cea mai tînera a superbei mame Roma, și acest'a o tractă cu multa îngirigire și

delicatețea. Déca ea eră amenințata de vre-o ôrda barbara, împérorii cei buni alergau din Roma la Danubiul, spre a-o apeară de rele, întocmai precum sbóra vulturul cătra cuibul seu, vedêndu-l amenințat de ôre care alta pasere rapitoare. Înse pré multe ôrde se reversara deodata asupra lumii romane. „Roma se marise, dice Montesquieu, pentru că nu avusese decăt resbele succesive, atacându-o fia-care națiune, din fericire sa, numai atunci dupa ce alta fusese ruinata. Roma fu destruita, pentru că tôte națiunile o atacara deodata și petrunsera pretotindenea“. Cele mai departate împingeau înainte pe cele mai apropiate, și aceste se vedeau silite a navalî spre a nu fi calcate de navalitori. În astfel de împregiurări imperiul începuse a nu mai avê destule forțe puternice pentru a resiste la atâte sdrucînări și invasiuni. Sub Galien, barbarii cutropesc Daci'a, și Aurelianus, neputêndu-o mîntui, o lasă cu totul în mânilé barbarilor la anul 274, trecênd legiunile romane și administrațiunea politica peste Dunare în Mesia, care provincia s'a numit apoi, dupa numele lui, Daci'a Aureliana. Cu legiunile romane ne-a abandonat naturalmente și protecțiunea și scutul vulturului romanu. Și din momentul cînd scutul mamei Roma ne-a parasit, fiii ei, ânca minoreni, devenira orfani, și avisati numai la forțele lor proprie, în mijlocul colosului de barbari, ce ravasiau Europa în acei timpî nefericiți. Cu tôte aceste, romanii din Daci'a remasera credincîosi vechi provincie a lui Traian. Fertilitatea pamêntului, dulcêț'a aerului, totul i facea a iubi acésta țera românesca, (Terra Romana).

Voitorii de reu ai romanilor sustin, că în dîlele împératului Aurelianus tóți romanii aũ esist din Daci'a, și că românii cei ce locuesc astadi în Români'a, Transilvani'a și în Ungari'a, numai mai tîrdîu, în secolul XIII aũ venit aici de peste Dunare. Nu trebuie înse multa reflectiune pentru a descoperi și a dovedî neesactitatea și maliți'a acestor scriitori. Este adevérat că Aurelianus stramută mulți romani din Daci'a, dovéda succesorii lor, cari locuesc în Macedoni'a, Epir, în Albani'a și Dalmați'a. Dar asemene este adevérat, că colonii cari voira sê parasésca Daci'a, fusera micul numer, armat'a și funcționarii statului; marea maioritate remase pe scumpul pamênt al nouei patrii romane! Romanii din Daci'a lui Traianu, legați fiind de familiile, de averile și de pamêntul nascerii lor, în niște timpuri fatale, cînd nici în Roma nu eră viét'a mai sigura, decăt în cele mai departate unghiuri a-le imperiului, ei voira mai bucuros a locui între veri-ce barbari, decăt a parasî patri'a și averile lor sigure, și a trece în alte locuri straine cautând altele nesigure. Nu! Românul n'a parasit nici odata patri'a sa, nici o va parasî, ori-ce nenorociri ar veni asupra lui! Este un instinct natural, propriu românului, care deștêpta în el nînvins'a iubire de patria, și nu-l lasa a-o parasî în veci, precum cânta poetul Ovidiu:

Nescio qua natale solum dulcedine cunctos
Ducit et immemores non sinit esse sui.

(Nu sciu cu ce dulcêța ne cuprinde pamêntul nascerii, și nu ne lasa sê-l uităm în veci.) O iubire de patria acést'a, pe care românul o esprima și mai clar, dîcênd:

Fia pînea cât de rea,
Tot mai bine 'n țér'a mea!

Relativ la trecerea legiunilor peste Dunare, în Mesia, Hurul, cronicariu român din secol. XIV dice, că moșnenii țerii, luând veste de acest plan fatal al împératului Aurelianus, se adunara la Iasi, în curtea și reședința legiunei marelui Traian, ca sê se consulte cu toții, ee sê facea?

V. Mangra.

* Eutropius lib. VI. 6.

** E. Regnault Ist. Princip. Dunarene. Cap. II.

(Va urmá.)

S A L E N

Calindarul septemănei.

Diu'a sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și serbatorile.	Sórele resare	Sórele apune
Duminica	5	17	M. Teod. și Agat.	5 13	6 47
Luni	6	18	Cuv. P. Eustichie.	5 12	6 48
Marti	7	19	P. George Ep. Milit.	5 10	6 50
Mercuri	8	20	S. Apost. Iridion.	5 8	6 52
Joi	9	21	S. Muc. Eupsichie.	5 6	6 54
Vineri	10	22	(+) <i>Vinerea paaim.</i>	5 4	6 56
Sâmbeta	11	23	M. Antipa Ep. P.	5 3	6 58

În duminică Floriilor.

— Proverbe asupra florilor și legende. —

— Femeile pot iubi în toți timpii, dara nu și a placé; amorul nu are atracții de cât primaver'a, ca și florile.

— Pamântul are fructe și bogății, ornamente și frumuseți; dara grațiile sale sunt florile. Asemene virtuțile și talentele diverse sunt fructele, bogățiile și cel mai frumos ornament al societății; dara grațiile corpului și acele ale spiritului sunt florile vieții.

— Florile sunt arvun'a fructelor.

— O feta tinera este o floare; femeia este un fruct; deca fructul este reu, ce suvenire va rămâne florei?

— Juneț'a este florea unei națiuni întregi, dar tocmai în junete trebuie să se prepare fructul, priveghind asupra educației copiilor ca să devie utili lor enșuși și semenilor lor.

— Florile anuncia fructele pamântului; așa precum grațiile aru trebui să anuncie binefacerea oamenilor.

— Deca are cineva talent, toți oamenii se aduna împregiurul lui, fără să fia chemat. Și ori cât de departe aru fi o floare mirositoare, ea este impresurata de un nor de albine.

— Se pretinde că Pindar, în copilaria sa, culcându-se pe niște flori, a adormit, și că a visat că niște albine veniseră să-și depue mierea pe buzele sale: de aci vine grația versurilor sale.

— Poeții sunt ca albinele, ei sunt folositori și dau placere.

— O floare, pentru fluture, nu este de cât o floare; pentru albina inse, ea este un patrimoniu.

— Albinele culeg dupa flori un remei, și painge-nul un venin.

— Poeții sunt ca albinele care își fac recolt'a pe toate florile, și apoi ca gândacii de metasa, cari scot din gura-le cele mai frumoase fire.

— Florile sunt limbajul ângerilor.

— Frumuseț'a fără pudore sêmena ca o floare fără miros.

— Să salutăm lun'a lui maiu, privighetorea și primaver'a.

— Frumuseț'a, însoțita de pudore, este o îndoita frumusețe.

— Plăca, du-te în țer'a ta, ca să aiba tata-teu placerea a mai vedé sorele ce resare și florile primaverii. (Vorb'a unui selbatec Ahenaki către un prinsonier engles schimbat.)

— Florile încep a se areta pe pamânt; timpul cântecelor se apropia.

— Vocea turturelei s'a auđit în câmpiile noastre.

— Vlastarii cei juni ai smochinului încep a se roși,

viț'a înflorita esala profumul seu. Școlă-te, amic'a mea, frumós'a mea, și vino. (Cântecul cântecelor.)

— Vino, timp al primaverii, vino, deita timida, care aduci pe urmele tale amorurile și grațiile, orele seducetóre, borea profumata, florile stralucitóre, vino de reinoesce carmenii naturei cei terfeliti, și i dá culoarea sa rumena!

D.

Academía Româna.

Bucuresci 12/IV 1881.

Ședinț'a de ieri și de astăzi a Academiei s'a ținut sub președinț'a Majestății Sale a regelui.

Discuțiunea a fost asupra proiectului de ortografia, și anume asupra părții ce remasese nehotata în sesiunea anului trecut.

Majestatea Sa regele a asistat cu cel mai viu interes dela început și pâna în fine la interesantele discuțiuni filologice ce se încinsera cu acesta ocaziune între aderentii școlii Cipariene și a direcțiunii nouă reprezentate prin dl Maiorescu.

În multe cestuni a învins școl'a Cipariana, dar și direcți'a nouă încă-și are victoriile sale, și unii și alții au fost înimați numai de dorinț'a de a stabili o unitate ortografica.

Tot în ședinț'a de astăzi se alese cu unanimitate ca membru onorariu al Academiei *Carmen Sylva*, autorul poeziilor publicate de curând în limb'a germâna sub acest nume.

Dupa comunicările mai multor diare din straine-tate, poeticul nume Carmen Sylva este așa dicând incognitul ce l'a adoptat în literatura Majest. Sa regin'a României.

Publicațiunea acesta a facut mari servicii literaturii române, facând cunoscute și în cele mai înalte clase ale Germâniei multe flori frumoase din poezi'a noastră naționala.

N. D.

Dela Caransebeș.

Postul mare, septemân'a patimilor, timpul rugăcunii, period'a metenilor și a umilinței dupa desmerdarea și sodomele carnavalului! Salónele închise, danțurile oprite, pe cap cenușe, pe buze „mea culpa” și „memento mori” seu dupa ritul nostru ispaseni'a cea mare cu „dómne al puterilor”, „masluri”, „paraclisuri”, „césuri”, „povecernițe”, „denii” și ispovedanii!

Tóte aceste merg aici cu mare precisiune și conform tipicului. Solenitatea actelor se ridica aici sus de Sibiu, căci catedral'a și fondurile ei sunt bogate și actele cele importante, precum botezul Domnului și înviarea, sunt petrecute cu parada militara.

Acésta nu e lucru deșert, ci biseric'a și vaz'a ei prin desvoltarea unei pompe extraordinarie numai câștiga. Acésta o vedem la romano-catolici. Deci toți preoții români din locuri cu garnisóna româna, fia linia seu honveđi, pot să cêra dela respectivii comandanți la acte solemne, precum la botez, la mormântul și la înviarea Domnului, asistința militara.

Învia-re! ton ceresc și graiu de Cherubimi! Înviarea Domnului, înviarea naturei, deșteptare din somnul iernei, mișcare și vieța, veselia și desfetare, omul serbêza, natur'a întineresce și

Sórele ier se respinde
Peste deluri și liveđi
Și sub raz'a lui se 'ntinde
Un covor de muguri verđi!

Câmpuri, deluri și valcele,
Tot e verde 'mpodobit!

Atentatul dela Petersburg   Esplosiunea bombei a două.

Și cu flori și vioarele,
Dau un farmec colorit!

Mier'ă 'n codru ier resuna
Și cu graiu neobosit,
Ne trimete veste buna:
Primavér'ă a sosit!

Primavér'ă „străin'ă cea frumoasă“ și la noi s'ă ivit! Și cu ea visul tinerilor și bucuri'ă betrănilor. Numai Jupiter Pluvius ni-o cam strica și se pare că a dat mâna cu Nihilistii ca să strice faptur'ă de mâna omenesca. Dara închid ochii cătra cele rele — ca struțiul cu capul în pene — și se vor deschide ierăși la raz'ă faptelor celor bune. Trec aci pe terenul cultural, căci cultur'ă e barometrul civilizațiunii și oglind'ă în care se reflecteăza tôte acelea putințe spirituale, ce graduéza popórele lumii în rangul civilizațiunii.

Deci — — de și cam târdu — cu mare bucuria amintesc aicea rezultatul cel frumos al esamenilor dela institutul teologic-pedagogic de aici, ce s'au ținut la finea semestrului de ierna. Mult zel din partea profesorilor și multa diligență din partea elevilor.

Între altele mare interes aū escitat agronomi'ă și cu o dulce satisfacțiune auđiai pre viitorul preot și învețatoru desvoltând principiiile agriculturii, horticulturii, pomologiei, urbificarea, instrumentele ei, plantologi'ă, semenatul și secerișul rațional, prasirea, crescerea, nutrireă și conservarea vitelor, folosul mașinelor în timp și bani, agonisirea lor pe calea asociațiunii etc.

Tôte aceste le spunea elevul cu o convingere și lamurire ce ne da cele mai bune speranțe în viitor.

Nu voiu uită în vezi frumoșele cuvinte și dojeni ce le dase cu acésta ocașiune, elevilor, I. P. S. S. dl episcop Ioan Popas, că numai prin o raționabila lucrare și folosire a paméntului vom scapă preoțiimea și prin ea pe popor din saracia. Esamenile se finise cu musica chorală bine reeșita. Onóre și lauda conducătorilor!

Trec acum pe terenul național-economic. Comunitatea de avere a fostului regiment granițeresc român a vëndut lemnaritul unei particule din enormele-i paduri la o societate franceșă din Lyon, care se va pute taiă în decurs de 10 ani și aū datorii cumperatorii a plăti pe tot anul la 60—70,000 fl. v. a. în deșe ani 600—700,000 fl. v. a. Ve puteți închipui colosal'ă avere a acestei comunități. Contractul e deșă subșternut ministrului spre aprobare și taiarea lemnelor s'au început. Din interesele acestor și altor bani se va face gimnasiu, școli de agronomiă, comerț și industria în tot raionul regimentului granițeresc, prin urmare granițeri nostri aū un viitor frumos, numai când ar încetă odata certele și urele personale!

Serbatori placute! La duminec'ă Tomi la revedere!
Coresp. ord.

Biserica și scóla.

Gimnasiul din Beiuș. Ratiociniu public. (Continuare.) În favóreă gimnasiului de Beiuș au contribuit áncă pe 4 ani: Georgiu Marchiș prot. par. în Homoróde 5 fl., Georgiu Papp 5 fl., Mihail Kerülő 2 fl., Igañiu Szabó 1 fl., Sigismund E. Catoca par. în Gereușă 3 fl., Ioan Millian 1 fl., Georgiu Bolchiș 1 fl., Elia Turdeanu preot. 2 fl., iera odata pentru totdeăna: Andreiu Papp 20 fl. (solvinđi cu finea lunei august 1882), poporeni din Gereușă 1 fl., biseric'ă gr. c. din Rateș 1 fl., biseric'ă gr. c. din Hodișă 3 fl., Ioan Szász curator 50 cr., August Bogdan 50 cr., biseric'ă gr. c. din Homorodul de sus 2 fl., cea din Homorodul de mijloc 2 fl. 60 cr., poporeni Homorodului de sus 2 fl. 50 cr.; — din Tri'ă pe 4 ani: Vasiliu Pap 5 fl., iera odata pentru totdeăna:

Ioan Székely 1 fl., Georgiu Bandu 1 fl.; Iuliu Herczeg 80 cr., Gavril Lovász 1 fl., Eugeniu Servánszky 1 fl., Gavril Pap 80 cr., Florian Jarca 50 cr., Ioan Poienariu 50 cr., mai mulți poporeni 1 fl. 10 cr.; — din Vetis pe 4 ani: Ioan Darabanth canonic onor. și prot. paroc 1 fl., comun'ă 1 fl., cas'ă bisericei 5 fl., poporeni 1 fl. 87 cr.; — din Szombatság pe 4 ani: Ludovic Venter paroc 25 fl., cas'ă bisericei 12 fl. 50 cr., iera odata pentru totdeăna: Emiliu Jancsó 10 fl., Ioan Mocuț 5 fl., Mihail Holovat 1 fl., Maria Cürle 1 fl., Ioan Mieloș 10 cr., Ioan Lucačiu 1 fl., Vasiliu Moga 1 fl., Sav Lica 50 cr., Petru Ierina 1 fl., Iosif Kmecs 30 cr., Mihail Mincsik 1 fl., Ioan Tatar 40 cr., Ioan Kmecs 1 fl., Vas Diez 50 cr., Dane Diez 1 fl., Filip Mincsik 50 cr., Andru Streng 30 cr.; — din Monos-Petreu pe 4 ani: Petru Hetco preot 2 fl., Georgiu Farcaș 2 fl., iera odata pentru totdeăna: Vasiliu Cassa 1 fl., Samuil Katz 50 cr., Greg. Madou 50 cr., Ioan Szabó 20 cr., Georgiu Burca 20 cr., Stefan Pop 15 cr., Gavril Papuț 10 cr., Ioan Bodor 35 cr.; la olalta: 144 fl. 77 cr., cu totul pâna acum: 961 fl. 93 cr. afara de sum'ă de 741 fl. 50 cr. publicata în list'ă subscrisului. (Va urmă.) *Silviu Rezeiu.*

C e e n o u ?

Sciri personale. În comitatul Caraș-Severin dl *George Rudeu* fu ales referent la scaunul orfanal, ier dl *Stefan Olteanu* vice-esactor.

Pentru conferință din Sibiu s'au mai ales următorii delegați: în cercul Ceica, comitatul Biharia, avocatul Nicolau Zigre și deputatul Alesandru Romanu; în cercul Aleșd, comitatul Biharia, administ. prot. Teodor Filip și Iosif Vulcanu; în Transilvani'ă, din comitatul Turda-Arieș George Baritiu, Iacob Bologa, Visarion Romanu, în cercul Aiudului parocul Nicolae Solomon și avocatul mitropolitan Ludovic Csato, în cercul Cisnădiei Elia Macelariu și protopopul Ioan Popescu.

Mișcări electorale. Alegatorii români din cercul *Aleșd* în comitatul Biharia, în adunarea lor convocata de dnii Teodor Filip adm. prot. și Samuil Paladi proprietar, și ținuta la 14 l. c. la 11 ore înainte de mieđădi în opidul Aleșd, se constituira într'un club electoral, care apoi alese de președinți pe numiții domni, și tot odata aclamă candidat de deputat dietal din partea sa pe Iosif Vulcanu. Tot în diu'ă aceea dupa mieđădi la 3 ore se ținū o conferință dimpreuna cu partid'ă opozițională magiara din cerc, în care se relată candidarea facuta înainte de mieđădi; opozițiunea magiara din partea sa aderă și ea la acea propunere, dupa care o deputațiune invită pe candidatul în conferință, unde acesta factu profesiune de credință sa politica, dupa care fu aclamat unanim candidat opozițional al cercului la viitóreă alegere de deputat. În fine se alese un comitet dirigent al partidei. Cercul acesta, în care între 3023 alegatori cam 2400 sūnt români, acuma e represintat de dl Oliver Szlávny, care aparține partidei guvernamentale. — Din cercul *Ceica*, comitatul Biharia, ni se tramite deslucirea, că acolo partid'ă națională româna nu s'ă convocat áncă la nici o conferință în caus'ă alegerii de deputat dietal.

Princes'ă Elena Cuza a adresat din Paris regelui Carol I cu ocașiă proclamării regatului României. dupa cum cetim în „*Presa*“, următoarea scrisóre: „Sire. La eșirea din capel'ă româna unde am asistat la Te-Deumul celebrat cu ocașiă erigerei Românicii în regat. voesc să repet Majestății Vostre cuvintele ce adresam adineori reprezentantului Seu. Ca Româncă, și cu deosebire ca veduv'ă lui Alesandru Ioan I, am ținut de onóre să asist cu copiii mei la acésta serbatóre națională și de a repetă cu toți Români: „Traiéseca rogele și regin'ă! Traiéseca Români'ă!“ În Voi, Sire, s'ă în-

carnat dorința suprema a marelui patriot al cărui nume port, și cred a împlini o datorie către memori'a sa aducând Majestății Văstre și augustei Sale soții felicitările mele loiale. Fia ca Români'a să continue fericit și glorios, sub auspiciile Văstre, mersul seu spre viitor! Nimeni nu s'ar bucura mai mult ca aceea care trimite Majestăților Văstre expresiunea urărilor sale cele mai caldure și cele mai sincere pentru fericirea Lor și pentru propășirea scumpei noastre patrii. *Elena Cuza*«.

Consulul general rus din Budapesta, dl Sergius Mühlfeld, a superat reu societatea ungurească, pentru că fără rezerva a dat expresiune antipatiei sale față de unguri. El a dis mai de multe ori, că: „Ungari'a nu baga de seama ce face!“ Ier în casin'a magnaților nu respectă etichet'a, încât membrii cei mai tineri au voit să faca propunerea d'a-l eschide, înse cei mai bețrani au complanat treb'a. În o serata din septemân'a trecuta la cont. Iuliu Andrassy ar fi dis cu voce nalta: „Unde sunt acele renumite frumuseți unguresci? Eu nu le ved“.

Mulfamita publica. Subscrisul vin a aduce cea mai viu mulfamita marinimoșilor contribuitori la ajutorarea bisericeii gr. c. române de Baița (Rézbánya) pentru procurarea unui ornat preoțesc, la ce au contribuit: Ilust. Sa Mihail Pavelu 11 fl. 64 cr., Teodor Kóvári canonic 2 fl., Paul Vela canonic 2 fl., Ioan Kuuk canonic 1 fl., Nicolau Vulcanu canonic 1 fl., rep. I. Korhany 50 cr., N. N. 1 fl., N. Gurbanu 1 fl., Gavril Rednicu 50 cr., Silviu Rezeiu 1 fl., un preot gr. c. 50 cr., Georgiu Papp 50 cr., un cleric 25 cr., Sp. D. George Horváth din Beiuș 1 fl., Nicolau Marcuș 1 fl., un preot pr. 40 cr., Antoniu Bonyi 60 cr., Gavr. Papp-Dán 33 cr. și ore-cine 11 cr. în suma 26 fl. 33 cr. Baița (Rézbánya) 1881 mart. 26 Stefan protomartir Szádi m. p. paroc gr. c. rom. de Baița.

Necrológe. *Ana Matheiu* n. Pop Crainic, soçi'a preotului Daniil Matheiu din comun'a Habic în Transilvani'a, a încetat din viața la 4 aprilie în etate de 63 ani. — *Alesandru Popovicu*, preot în comun'a Fizeș, din Banat, vicar protopresbiteral și asesor consistorial, a repausat la 7 aprilie în etate de 52 ani.

Sciri scurte. *Regimentul* ce pân'acuma purtá titlul de „principele României“, de acuma înainte va avé numirea de „regele României“. — *In castelul regesc din Buda* deja s'au început arangierea apartamentelor cari vor sta la dispozițiunea moștenitorului de tron pe timpul când va vini cu soçi'a sa la Budapesta.

Cronic'a lunei.

Marele duce rus Constantin, precum scriseram, e arestat. Acest fapt a produs mare senzațiune în Petersburg, și fiind că un secret oficial acopere cauzele arestării, se vorbesc fel de fel presupuneri. Unii dic, că motivul arestării sale este, că a avut relațiuni de amor cu fic'a unui medic, care în câtva este o femeia emancipata, cu tóte aceste înse culta și onorabila. Dar acést'a nu se póte crede, căci în casul acesta, conform obiceiului dela curtea rusa, s'ar fi departat ea. Este probabil, că o cauza politica a produs acest scandal, și se susține, că junele principe a avut legaturi cu nihilistii, ceea ce se susține și prin depeșele sale adresate parintelui seu, dar confiscate de poliția. Arestarea marelui duce nu se demințese nici de cercurile oficiale, dar i se néga motivul politic, ci i se atribue numai o cauza de amor.

O pacalitura nihilista. Diuarele publica multe fel de fel de istorii, pe cari le-a sevêrșit nihilistii în Petersburg. Unele din ele sânt adeverate, dar altele nascocite; rezultatul înse e, că ele au înfricat pe toți amploiații mai înnalți. Acést'a se probéza și prin ur-

matórea pacalitura. Noul prefect al poliției dílele trecute a primit o epistola, prin care i se denunciá, că, pâna ce el a dormit, cine-va i-a schimbat orologul și în orologul imitat se afla dinamit, care precis la trei ore va esplodá. Prefectul își scóse iute orologul din busunar, și vedú cu gróza, că acuși vor fi trei ore. Puse iute orologul pe mésa și fugi din odaia. Înse esplosiunea nu mai urmă, ci se adevéri, că totul a fost numai o pacalitura, facuta de un amic al prefectului. Cu' tóte aceste el tóta díu'a n'a cutezat să puna mân'au pe orologu.

Nóue descoperiri în Pompea. În a șeptea gramada, din a nóu'a regiune s'a scos la lumina o casa, care prin împărțirea sa interióra, difera în totul de cele ce s'au desgropat pâna acum, și în o casa vecina s'a gasit o oglinda patrata de sticla négra, ficsata prin trei gauri pe zid, și care reflectéza obiectele ce i se pun înainte, îndata ce este udata. În a trei'a casa s'a descoperit patru zugraveli ca de curénd facute, cari represint liberarea lui Andromede de către Persi, intrarea calului de lemn în Troia, sacrat de nimfe și diverse alte obiecte.

Hártia nearsa de foc. Astfel este noutatea ce ne o aduce „Telegraful“, prin invenți'a hárției, resistând în contra focului. Ea se face în modul urmator: Se forméza un fel de pasta, compusa din dóue părți hárția și una amianta, amestecata cu clorure de sodiu și alumina. Punem acésta amestecatura în fabrica, de unde ese hárți'a ungând'o cu gumilac. Clorurile de sodiu și alumina dau forța hárției, ca să resiste focului. Lacul serva a o face impermeabila umidității, permintând tot de odata a scrie și a desemná pe dên's'a. Ea se întrebuintéza pentru hárțiile publice, ca să le preserve focului.

Divorțul în America. „Times“, în o corespundința din Statele-Unite din 3 martie, mențióneza un cas de divorț fórte curios, care s'a judecat de curtea suprema din Chicago. Un ore-care William Sloan, casatorit în Statul Ohio, s'a dus de s'a stabilit în Statul Jawa, și acolo, grația protecției unui om de legi din Chicago, a divorțat. Chiar în díu'a divorțului, el s'a casatorit cu o femeia din Jawa; dar cărțile din ast stat au declarat divorțul de ilegal și a dóu'a casatoria nula. Curtea din Chicago a declarat din contra, că divorțul este valid, conform codicelui Statului Illinois. Resulta din aste diverse decisiuni judiciare, că Sloan, care are copii cu aste dóue femei, nu póte trái legalminte cu nici una din ele în ore cari limite teritoriale; dar cá póte trái, fără a violá legea, în Jawa cu femeia lui din Ohio, și în Illinois cu femeia lui din Jawa. Trebuie să adaugám că Illinois este țér'a prin esceleńța a ómenilor cărora le place a divorță. Grația facilităților ce acorda legile acestui stat, cineva este separat la moment cum odinióra, la faimosul ferar din Gretna Green, erá cineva cununat pe data îndata ce a trecut fruntari'a care separa Angli'a de Scoți'a. Glumeții pretind în Statele-Unite, că un tren când se opresce în gar'a din Chicago, se striga caletorilor: „Cinci minute stația, divorț!“ Cum în Franci'a se striga: „Cinci minute, bufet!“

Sciri straine. *Alesandru III*, precum se scrie din Berlin, nu peste mult va merge acolo spre a face visita imperatului Vilelm. — *Fenienii din New-York* prin comitetul lor au decis uciderea lui Gladstone, totodata au recunoscut, că ei au facut și atentatul încercat în contra Mansion-House, din resbunare pentru legea asupritóre de Irlanda. — *Imperatés'a-regin'a Elisabeta* va petrece viitorul seson de vênatóre în Irlanda, în districtul Tipperay, unde a esarendat o moșia. — *Mostenitorul tronului danes*, în societatea principelui de Wales, au facut visita în Berlin.

Deslegarea ghiciturii patrate din nr. 12 :

S A R A
A M A R
R A M A
A R A S

Bine au deslegat'o d'omnele și domnișorele : Berta Câmpian n. Talloș, Emilia Oncu n. Ciavoșchi, Rosa Bozanciu, Eufemia Duma, Georgina Fr. Popa, Iosefina Popescu, Clara Popoviciu, Minodora Micșunescu, Eufemia Ionescu, Amalia Crișanu, Zoe Dimbu, Cleopatra Mureșanu, Agraftina Stefanescu și domnii Ioan Moldovanu și Ioan Strimbeiu.

Premiul l'a câștigat d'omn'a Clara Popoviciu.

Treiluniul jan.—martie s'a încheiat cu nr. 26. Domnii aceia ale căror abonamente au expirat, sunt rugați a le înnoi, deca vreu să aiba f'oi'a noastră și mai departe, la din contra vom încassá prețul prin ramburse postale. Cei ce nu mai vor să rămâna abonanții noștri, binevoiesca a ne 'napoiá aceste două numere, ca să-i ștergem din registrul abonanților. **Pe credit nu putem tramite f'oi'a nimenuia.**

Din caus'a serbatorilor tipografi'a rămânând două zile închisa, f'oi'a noastră nu va pute' apare în joi'a viitoare, dar nrl acela se va suplini mai târziu.

Proprietar, redactor respundător și editor : IOSIF VULCANU.

I N S E R T I U N E.

Scos din gur'a mortii.

În orașelul Shawforth, lângă Rochdale, trăia un om, a cărui ocupațiune erá a curății gropile din cercurile minelor. Acela erá tare și puternic, și suportá cele mai grele strapăție, pâna când și el, ca cei mai mulți de clas'a sa, a început a tentá provedin'a, încordându-si puterile mai mult decât permife țeá mai sănătoșă constituție corporala a omului.

Acest barbat a devenit înainte cu doi ani jertf'a unei bóle, care i-a sdruncinat cu totul constituțiunea. Pâna aci avisat întru susținerea sa și a familiei sale, la puterile lui fisice, și la diligența lui neobosita, acum observá cu întristare că isvórele susținerei sale încep a secá, și că agonisarea lui modesta, fructul lucrului seu, începe a se consumá, lasând intrare libera lipsei nesuportabile. Din morbul lui se nascura cu încetul alte și alte morhuri, pâna ce în fine amicul nostru deveni o ruina de om, așa cât abia se mai putea mișcá din loc; asthm'a și rheumatismul îl cuprinsera în mesura atât de cumplita, în cât abia mai putea resulfá.

De óra-ce erá pré superb, pentru ca să cerșesca, de alta parte inse mizeri'a estrema îl constrínea a câștigá ceva, pentru ca să nu móra de f'ome împreuna eu famili'a sa, amicii binevoitori i-au câștigat un lucru ușor, (carele acum se îndeplinesce prin fetițe). Inse óri cât de ușor erá acest lucru, neputințele barbatului odinioara atât de tare și musculos, l'au constrins pe acest'a a renunçia la acel lucru; aruncându-l est mod în abisul desperațiunii. Decât câștigarea nutreimentului, i-a fost inse și mai grea mistuirea aceluia, de óra-ce organele lui de mistuire erau atacate, și precum se parea sdruncinate f'ara nici o speranța de a se vindecá. Durerile stomacului seu erau cumplite, și medicii nu-i puteau câștigá alinare.

În starea acest'a tristá a primit dela unii amici îngrijiți un pamflet, care laudá însușirile bune ale extractului lui Shaker pentru vindecarea Dyspepsiei și a morburilor de acest gen. Ca omul ce e aprópe de inecare, și se léga de un paiu, așa a primit și morbosul nostru medicamentul oferit. Ori cine va înțelege, că pacientul pe acest timp nu erá decât un schelet formal; inse prin folosirea extractului lui Shaker și-a recâștigat sănătatea și puterile și s'a smuls din gur'a morții. Rheumatismul și asthm'a, și urmárele mistuirei sdruncinate așa dicend cu totul, au disparut curénd, pentru a nu se mai ivi, léra dupa câteva luni, omul nostru erá deja în stare a urmá de nou ocupațiunii sale, și a implini cele mai grele lucruri, cari de vre-o două-spre-dece luni dela însanetoșarea sa, le continua în tóte zilele.

Fia-care trebuie să admita, că acest'a a fost o cura admirabila, care póte fi constatata, căci poștariul, séu ori-care alt barbat de frunte din Shawforth, va puté intari adevenerul celor díse mai sus. Omul respectiv se numesce Thomas Briggs, și locuesce în Peel Terrace, Shawforth lângă Rochdale, în Anglia.

Casul de mai sus nu e isolat și unic, pentru că tot acel extract a avut rezultatele cele mai admirabile, și deca cetitorii poftesc doveđi, să-mi scrie, și le voi comunica. Note de casuri, cari asemenea vor probá valórea extractului lui Shaker.

În Engliter'a s'au vëndut în anul 1880, mai f'ara de nici o anuniare, aprópe la un milion (1.000.000) de sticle din acest medicament; acest'a trecere insemnata a fost cu deosebire rezultatul comendațiunilor acelor barbați, cari au tras folos din întrebuințarea acestei medicaine, și din recunoscința au enarat faptul amicilor lor și altora. De asemenea trecere enorma în timp atât de scurt áncă nu s'a bucurat atare medicament în nici o țera, din ce nu se póte deduce alt'a, decât aceea ce întru adevener e așa — că medicin'a are valóre adeverata.

Deposite sânt în Oradea-mare (Nagyvárad) : la GEORGIU NYIRI și la farm. miserenilor.

În A r a d Mat. Rozsinyai; A s z ó d: Dosza Arpad; B u d a p e s t a Ios. de Török, farm. în strad'a regelui nr. 7; B.-C s a b a : Béla Varságh, E. Badits; D o b r i ț i n: Dr. Emil Rothschnek, Victor Vécsey, Ferd. Göllt; D o r o z s m a : Carol Kansag; D u n a - F ó l d v á r: Ios. de Pap; E r e s i: Ioan Kurucz; B e c i c e r e c - m a r e R. Mencser; H. N. V á s á r h e l y Iul. Kiss, H ö g y é s z Emeric Tery, I á s z z i s - E r Ios. Mlatz, K a l o c s a Carol Horváth, K a r a n s e b e ș I. F. Müller, L o s o n c z K ü c h n e r Daniel, M a k ó Adolf Nagy, M. Kövesd Vilus Fridely, M a r o s - V á s á r h e l y B e r n á d y Daniel, M ü h l b a c h I. C. Reinhart, M á g o s Géza Szép, N a g y - K ö r ö s Coloman Tarköy, N e m. Czernya Carol A. Rzika, N y i r e g y h á z a Em. Korány, N e u s a t z K. Grosinger, O r a v i c z a A. C. Knobloch, P a n c s o v a W. Graf, P e t r o z é n y Guido Gerbert, S e m l i n Carol Tretschtsik, S e g h e d i n C. Barcsay, A l b e r t Kovács, S z a b a d k a Ios. Szigethy, Dr. Carol Joc, S z á r c s a Carol Tanfy, T e m e s v a r C. M. Jahner, strada Hunyadi, S t. T a r c s a y, V é r - ș e ț G. Bienert, Z o m b o r Emil Gallé.

5-6

Proprietar A. J. WHITE; agentura principala și en gros pentru Ungari'a, Transilvani'a și Croați'a la Ios. Török, farmacist în Budapesta, Király utca 12 sz.